

Croquis artanencs

DESPRES I E L'AIGUADA

Si plou per Santa Bibiana dura quaranta dies seguits que plou, re-produint-se, en petit, el diluvi universal. I enguany ploqué —hóm diu si un gra de massa— i en voleu d'aigua! El primer dia que el cel mostrà sa cara per entre els esqueixos dels núvols, me'n aní a veure els torrents que saltaven i feien tombarrelles amb una fúria diabòlica. Els camins estaven enllacats; les margenades, amb la revinguda de la maror, s'eren esportellades horriblement; els xaragalls havien descarnat els costers i la terra, adolorida mostrava sos ossos nets de polpa, els arbres, com a guerrers vençuts, revolcaven sa cabellera dins un llot fastigós, car era tan profunda la mollor que no podien afermar ses arrels i aguantar-se drets. Els aubellons sanglotaven amb la boca plena d'aigua; els rierols, com a minyons descalsos, baixaven fressejant de les montanyes i de feien ses trenes per entre les roques encara ploroses; els sementers baixos estaven anegats i grat sia a Deu que les aigues estancades i podrides no ens dugueren cap pestiència.

Les oliveres, que portaven un carregament extraordinari, romangueren mig despullades i moltes olives en lloc d'èsser esclafades pel trull i oprimides amb la biga de la tafona i escolar fins a la gota darrera, en profit de l'amo, la greixor de sa sang espessa, anaren a ungir de suavitat i calma les ones inquietes i amargoses. Els masovers, davant un perjuí tan greu, per conhort, en aquells dies de pluja interminable, s'arrencaven els cabells la mitat en cada mà,

com diu la cançó i se pegaven inconsideradament tocs pel cap, plorant com a nins de mamella, amb una ràbia que els alsava en pès.

—Justament enguany que hi havia bon esplet d'oliva—me deia un bon home que estava tot resignat perquè no havia perdut res—Es que

per allà dalt—seguia, signant el cel i somrient amb cara de bonifaci—no hi entenen en això del camp i en tenir suc qui els hi fassi nosa li amollen sense cap mica de consideració.

—No diguen aquestes coses! Qualsevol que vos sentís diria que el cervell vos ha trabucat. De quan ençà els estadans del cel per fer lo que troben ens han de consultar el nostre parer? Ells comanden.

Arribí a un torrent. Davallava tèrbol, amb la crin alloure i estarrufada com un cavall desbocat i tenia la bellesa màgica de les coses terribles i destructores. Ses aigues, lívides i grogues de furor, lluitaven aferrissadament amb els obstacles que les sortien a camí i els mossegaven i descavaven amb una heroica tenacitat. Allà on s'hi obria un fondal la corrent, enfellonida, s'hi precipitava, prenguent l'aspecte d'una gran caldera en ebullició.

La mar, que és la seva tomba l'atreia irresistiblement i no s'aturava en lloc. Allò era una ampla cinta mòvil cenyint la comarca artanenca que llavors duia els vestits remulls; una serp esgarrifossa, d'escata lluenta que s'arrossegava amb ondulacions enormes i s'esmunyia ràpidament entre els garfis de les romagueres i la fullaraca rovellosa dels pollancres enrampats de fret i despulats de la pompa estival de ses fulles tremoloses; allò, era finalment, una sainia feta a la terra perquè se descarregàs de les humors excessives que podrien ésser-li danyoses.

El camp, amb el llenguatge engargosat de l'aigua decorrent, ens ensenya d'èsser lliberals. Ell no reté, amb avarícia, les pluges, sinó que cedeix generosament tot ço que li sobra, servint-se de les fontanelles, dels torrents i aubellons com a de mans i canals per repartir aquest bé de Deu que allà on toca hi du riquesa, salut i alegria.

Visití altres torrents però no m'hi vaig detenir gaire perquè el temps no estava bo i a lo millor de la festa li venia un violentíssim accés de plors i no hi hauria més solució que aguantar el xàfec esquenadreta amb estoica impassibilitat.

El temps anava tendre i, a estones plovia i feia sol, com si l'aigua i els núvols se barallassin, sense que la victòria se decidís per cap dels dos contrincants. El sol era mustic, esgroguet com un agonisant, mes, en poder, ja guaitava per les retxilles de les nuvolades. Algunes duïen un rivet de galó daurat, altres eren transparents com a gasa i deixaven veure la blavor profunda i regalimosa del firmament, altres pareixien pinzellades de grog, de negre, de blanc damunt una tela de satí i algunes llargues i primes, tot emmarades de sol, pareixien flamarades d'un volcà invisible. El dia morí afeixugat sense pena ni glòria, i just per la fosca que, com un estol de corps negres, anava abrigant la terra, podien conèixer que el sol s'era escondit detras de les montanyes tèntriques i dures com la cara d'un assassí. La nit s'adormia reclinada en coixins de boira llanosa que, com un ramat immens que ha deixats els picarols, pasturava silenciosament per les crestes de la serra i dels turons. De per tots els indrets ens arribava una fresca remor d'aigua qui corre: una remor monòtona, seguida, interminable, però molt suau perquè la distància és com una sordina que lleva les estridències.

Mentrestant ens seguia un escamot de cullidores joves, que, amb la pietosa intenció de rompre'ns el timpan de les orelles i posar a prova la nostra paciència, ens donaren una audició gratis de cants forasters, verdosos i de tota color, i que haurien fet enrogir un carabiner. I me vaig convencer de que, anant a cullir, aprenen d'èsser persones les qui no ho són i que darrera les olives, els qui encara en tenen, hi deixen la vergonya per sempre més, ço que demostra l'eficàcia indiscutible d'aquest antiquíssim sistema d'educació.

FELIX

A mon amic...

Non omnia possumus omnes

Amic del cor: si jo'n sabia
i ho pogués fer sens greu tiebai,
vulles-me creure, mai per mai,
en prosa eixuta t'escriuria...
sinó més tost t'enviaria

qualque cançó
desde el meu agre encisadò
vestit de blau, on tot somriu:
horts, mar i cel, pinar ombriu.

Qualque cançó que, alada i fina,
amb mots de saba mallorquina,
te portàs llum de nostre sol,
flaire i frescor de l'embatol
subtil, qui vé de la marina;
que reflectís el nostre cel,
fos més suau que llet i mel
de romaní i que sa dolçor
penetràs ton interior.

Qualque cançó que l'enyorança
i tota pena bandejàs,
i a quisculla l'escoltàs
fes rebotí el cor d'alegrança;
que te dugués calma i bonança
dins l'esvalot i la marior
que te combaten amb furor.
Mes, ja està escrit, pobre de mi,
que mai faré cançons així!

R. G. B.

TIPOS PAGESOS

RELOTGE

Deixà la vila als dotze anys i ara torna fet un home. Es un yanki? En la cara afeitada hi brilla el vigor dels ulls i té un caminar decidit que ignoren els pagesos lents de la vida; du l'energia d'un poble nou. Res trobarà; sos pares se cansaren a' esperar i dormen aprop dels xiprers, no gaire enfora de les roses del cementiri. Ell voldria posar fré al frenesí de la seua vida en lluita i voldria ignorar la valor del temps, per a tornar ésser un pagès que mai frissa i viu en manco intensitat, però més llargament. La gent diu que ha tornat ric però ell sab be la gran pobresa de la vida sense jovintut.

Dins la calma de la vila tot està igual, i dins la casa els vells mobles humils serveixen encare el rastre inolvidable de la seua infància i l'ombra inextingible de

sos pares i germans. Aprop de l'arcada, dins la casa, vigila, dret dins sa caixa el vell rellotge. Rellotge antic de blaus esmalts ingenuu darrera el vidre entelat encara fa el seu camí la pèndula floretjada, amb flors ideals; l'orde les cifres torna més fosc i els blaus s'apaguen; lluny, d'Amèrica estant, ell veia l'antic rellotge familiar amb els clars ulls de l'infantesa; el veia contant el temps que mancava per tornar. Ha contat impassible, una a una, les hores de l'absència, i sos batecs apagats passaven la mar i trobaven eco dins son cor, com el ressò d'una esperança. Vell rellotge antic, vell amic de l'infantesa. La caixa a força d'ésser fregada amb aigoriàs ha devingut més brillanta, però també més fosca de color. I l'infantesa és lluny, i els cabells són blancs, i manca dins la casa la tremolor dels vellets que no pogué abraçar perquè es cançaren d'esperar, i l'ànima s'ha enfosquit com la fusta oscura de la caixa.

Anhels del cor, anyorances del desterrat, tot s'esfuma dins l'encant d'aquesta hora; sols queda una vana inquietut dins la mirada i una intensa melangia dins el cor. Ai, rellotge, qui pogués contar tes hores en l'alegria dels dotze anys!

J. S. B.

RELLIGIOSES

PARROQUIA

Dijous passat, diada del *Corpus Christi* se celebrà la festa amb la solemnitat pròpia de la diada. Moltíssima gent s'acostà a la sagrada taula i rebé el Senyor.

A l'Ofici fou exposat Nostre Amo; predicà el Rt Sr. D. Josep Auba i cantà una missa de'n Perosi el Chor Sant Salvador. Hi assistí l'Ajuntament i autoritats als quals convidà l'obreria a un refresc. El decapvespre a les 6 sortí la processó que seguí l'itinerari dels dèiem anys i revestí la solemnitat de sempre.

Avui hi ha la Comunió general per les Filles de Maria i divendres se ferà la festa del Sagrat Cor de Jesús amb Comunió general i Ofici solemne.

CONVENT

Diumenge dia 10. Festa del Corpus amb ofici i sermó que predicarà el Rt P. Miquel Quetglas T. O. R.

Al capvespre a les 5 processó amb el Santíssim pels carrers del Calvari, Botovant, Ponterro, Puresa, Son Servera, Abeurador, Plassa Major, Palma i Penya Rotja.

Dia 12. Vigília de Sant Antoni de Pàdua. Al matí capta amb els cavallets i música. Al vespre corona i completes solemnes.

Dia 13. Festa de San Antoni de Pàdua. A les 10 Ofici amb sermó que predicarà el Rt P. Rafel Ginard Amorós, Prior de la Porciúncula. Al vespre exercici cantat i sermó.

Dia 17. Missa Nova del Rt P. Miquel Salom. Hi haurà ofici a les 10 i predicarà el Rt P. Juan Caldentey T. O. R. Se cantarà la missa a tres veus de Goicoechea.

DE FORA

CONCERTS SAMPER

A PALMA I SOLLER

Dimars dia 5 a Palma i dimecres dia 6 a Sóller el cultísim compositor mallorquí D. Baltasar Samper donà uns concerts, de música original. Les composicions en que hi havia cant, eren executades per la famosa solista Mercès Plantada. El programa era ben escollit i ademés dels números de cant i figurà l'execució al piano de pessets del Sr. Samper sobre dances mallorquines, una d'elles el «Ball de la cisterna» de la nostra vila, obtinguent un gran èxit i per celebrar-lo fou obsequiat el dimecres a la tarda amb un convit en el «Gran Hotel» en el que's reuniren uns setanta comensals.

Desde aquí ens adherim a les manifestacions de simpatia i admiració tributades al amic Samper i li trametem la coral enhorabona.

EXPOSICIO DE PINTURA

En els salons de «La Veda» de Palma s'inaugurà dimars d'aquesta setmana l'anunciada Exposició d'obres del malhau-

rat pintor desxendent d'Artà D. Pere Blanes Viale. Per la válua de les obres exposades, que són en número de cinquanta nou, i moltes d'elles d'assumptes de Mallorca constitueix aqueixa exposició un gran aconeteixement.

La premsa de Mallorca n'ha fets grans elogis i ha publicats fotogravats dels quadros més notables i segons notícies és visitada per molt nombrosa concurrència. Estará oberta fins el dia 20 d'aquest mes.

PER L'HISTORIA D'ARTÀ

El gran enamorat d'Artà i cultíssim senyor D. Josep Ramis d'Ayreflor continua publicant dalt el *Botletí de la Societat Arqueològica Luliana* documents per la història de la nostra vila. En el darrer número corresponent a Maig hi van les *Lletres* de la XI a la XVII sobre la defensa de Mallorca per son Rei Jaume III contra Pere IV d'Aragó, tretes del Arxiu Hist. de Mallorca.

Són molt interessants i cal agrair al Sr Ramis aquest interès per la nostra vila.

Cada vegada que mor una donzella a la flor del món, tot el poble sent una commoció fonda i se suma a la pena, al sentiment que forçosament sent la seua família. Tal ha socceit amb la fadrina Maria Gili Lliteras, filla de l'amo'n Miquel del Vidrier, la qual fa pocs dies fou atacada de grip; li entrà una pulmonia, i a pesar de tots els esforços de la ciència mèdica entregà l'ànima a Son Creador divendres dia 8 a les deu del mati després de rebre el Sagrament de l'Extremaunció. Contava sols 19 anys, era sana, plantosa, bella i virtuosa, lo qual la feia esser agradada de tothom, i la vida li sonreia al seu voltant.

Per sos pares és aquest un cop fatal i no les cab. sino resignació al pensar que la seua bondat, la seua mateixa virtut han atretes les mirades de Deu que l'ha volguda prest al seu costat. El poble s'és associat a son sentiment acudint una gentada com mai havíem vista, a l'acompanyada de son cadavre al cementeri. Hi havia un milenar d'homos. També foren molt concorreguts els funerals.

Rebin sos pares i demés família, la mes sincera expressió del nostro condol. Al cel sia.

LLISTA DE SUSCRIPCIÓ

per l'homenatge al President de la Caixa Rural.

	Pts.
Suma anterior	313'50
Rt. D. Josep Fuster Fuster	5'00
D. Pere Morell Oleza	50'00
D. Juan Guiscafré Mora	5'00
D. Pere Josep Llinás Gili	5'00
D. Gabriel Ginard Esteva	1'00
D. Josep Sureda Blanes	10'00
D. Pere Tous Nicolau	5'00
Suma i seguirá	394'50

DE CANOSTRA

METEOROLOGIA

Ha fet molt bon temps. Mos ha donat sol i calor, com correspon i al mateix temps no ha fetes aquelles diades que solen escaldar els sembrats; aquest han poguts granar be.

AGRICOLES

Per tot se veuen ja talls de segadors que han comensades les messes. Enguany els pagesos van polents porque preveuen que el gra ha de retre damunt s'era. Ademés els arbres també van carregats de fruit; tot lo qual remunerarà be els mals de caps i feina que dona el conró.

MORTS

El dissapta del Corpus dia 6, morí el Sen Juan Massanet Perxana (a) Mengo a molt avançada edat. Al cel sia.

—També morí el mateix dia sa madona Catalina Servera (a) Cupa del casino, que, com diguerem, feia algun temps havia estada atacada de gota. L'acompanyada se feu el dia del Corpus horabaixa i hei acudí moltíssima gent. Rebi sa família el nostro condol.

MES ATACATS

De tant en quant sovintetjen els atacs de gota; tant que hauria de cridar l'atenció d'aquells an a qui pertoca i veure si hi ha influència de cap ele-

ment evitable, per cercar-hi remei. L'altra setmana fou sa madona Elianor Piconá esposa d'En Juan Jusepet del Forn que'n sufrí un atac amb parálisis aguda. Aquesta setmana, mentres carregava l'amo'n Pere Juan Marin, pare de Na Biatriu Marina, li pagá també un atac i no ha recobrada pus la paraula.

NOUS SACERDOTS

Entre els que la setmana passada reberen de mans del Sr. Bisbe de Mallorca l'Orde Sagrada del Presbiteriat figura el nostro paisà Rt. D. Josep Fuster Forteza nebot dels nostros amics Rts. Srs. Fuster el qual, segons notícies dirá Missa Nova a la nostra iglesia parroquial dia 21 d'aquest mes festa de St. Lluís Gonzaga. Aquesta funció revestirà caràcter íntim.

També rebé la mateixa Orde el Rt. P. Fr. Miquel Salom T. O. R. que si bé es natural de Manacor, resideix a Artà fa ja llarga temporada, i si Deu ho vol, cantarà sa primera Missa el dia 17 en el Convent de St. Antoni de Padua de la nostra vila.

A uc i altre, a ses respectives famílies i a la Comunitat de Franciscans donam la més coral enhorabona.

ESPECTACLES

A pesar de que no comparí'm de cap manera l'entussiasme popular per l'esport de les bufetades anomenat *boxeo*, creim devem dir que també ha arribat ja a la nostra vila. Dos diumenges seguits hem tengut un espectacle d'aquests en el *Parque de Atracciones* del que avui té l'empresa En Guillel Bujosa (a) Gavància. Hi havia molt d'entussiasme per venire quiu seria el vencedor entre En Mas felanitxer i En Catayol, d'Artà. Vengué molta gent de fora i hei hagné una bona entrada. La lluita fou empenyada, i fou vencedor En Catayol, que despenjá una ceia al seu contrincant el qual se retirá. En Catayol fou aclamat campió i fou passetjat triunfalment per la vila en automòvil.

Banco Catalán Hipotecario

PALMA DE MALLORCA

Oficinas Provisionales

VALLORI 2

Telégramas: BANKAIP
Teléfono: 251.

CAPITAL SOCIAL 25.000.000

CASA CENTRAL BARCELONA

Préstamos hipotecarios, negociación y descuentos de letras, cuentas corrientes a la vista y a plazos fijos, y en general toda clase de operaciones bancarias.

ACCIONES 6 p8

AGENCIA DE ARTA A PALMA
I VICEVERSA DE

ANTONI GILI (A) COMUNA

SERVICI DIARI EN PRONTITUT I ECONOMIA
DE PREUS

ENCARREGS A DOMICILI

Palma -- Banch de S'oli, 24

DIRECCIO: Artá--Can Comuna Centro

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM DE RAÇA
GUNIS, COLOMS, ALIMENTS ESPECIALS
PER POLLS, I Ponedores, INCUBADO-
RES; ANELLES. PLANS I CONSULTES
--H) CONSELL-MALLORCA--

ALMACENES MATONS

DE

RAFAEL FELIU BLANES

CALLE DE JAIME II n.º 39 a 149

Palma de Mallorca

SASTRERIA PARA SEÑORA

Y CABALLERO

ARTICULOS Y NOVEDADES

PARA VESTIR DE TODAS CLASES

Ensaimades i panets

En lloc se troben millós que a la

PANADERIA Victoria

ES FORN NOU

DEN

Miquel Roca Castell

A sa botiga heu trobareu sempre pans
panets galletes, bescuits, rollets, i tota
classe de pasticeria.

TA ABE SE SERVEIX A DOMICILI

Netedat, prontut i economia

DESPAIG:

Carrer de Palma 3 bis. ARTA

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

té una Agencia entre Artá i Palma i heu
va cada dia.

Serveix amb prontutut i seguredat tota
classe d'encàrregs

Direcció a Palma: Harina 8. An es cos-
tat des Centro Farmacèutic.

Artá: Palma n.º. 5

Tienda Vicens

PRECIOS FIJOS Y MUY REDUCIDOS
EN

Tejidos v toda clase

Merceria de

Perfumería comestibles

SE VENDEN MAQUINAS DE COSER

PFAFF E IMPERI

y toda clase de instrumentos

J V. CALLE DE A. BLANES 38

Automòvils de lloguer

DELS GERMANS

SARD (A) TERRES

A cada arribada de tren van a l'Estació.
Tenen servici combinat amb el Ferrocarril.

Excursions a Ses Coves, Calarratjada i demés
punts de Mallorca a preus convenguts.

DIRIGIRSE:

Carré d'En Pitxol n.º 8.

Id Son Servera n.º 29

} ARTÁ.

NAUMAN
MAQUINAS PARA
COSER Y BORDAR

La Fábrica más grande de Máquinas
para coser y bordar del continente.

(MARCA ALEMANA)

DEPOSITARIO EXCLUSIVO EN ARTA

CAN GANANSI